

3.1 การเฝ้าพันธุ์

ปลาติดเมื่ออายุประมาณ 6-7 เดือน เริ่มวางไข่เดือนเมษายน-กันยายน แม่ปลาตัวหนึ่งมีไข่ประมาณ 18,000-36,000 ฟอง วางไข่ในน้ำนิ่งตัวผู้จะก่อหวอดที่พรรณไม้ น้ำ โดยเพศผู้จะผสมกับเพศเมียในอัตรา 1:1 ไข่ฟักเป็นตัว 24-36 ชม. ไข่ปลาติดเป็นไข่ลอย ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเฉลี่ย 1.5-2.0 มม.

3.2 การเพาะพันธุ์โดยวิธีธรรมชาติ

ผสมกันเองตามธรรมชาติ ในอัตรา 50-100 ตัว/ไร่ โดยไม่คำนึงถึงอัตราส่วนพ่อแม่พันธุ์ โดยใช้พ่อแม่พันธุ์ขนาด 8-10 ตัว/กก. ไข่ของปลาจะไม่เนิ่นนอน

3.3 การเพาะพันธุ์โดยฉีดฮอร์โมน

บ่อเพาะพันธุ์เติมน้ำลึก 15-20 ซม. ตัดหญ้าใส่ให้ทั่วบ่อ เพื่อให้ปลาก่อหวอดวางไข่ และใช้ตาข่ายพรางแสงป้องกันการรบกวน (ภาพที่ 3-2) มีกระชังแยกเพศใส่ในบ่อเพราะพันธุ์ สำหรับรอฉีดฮอร์โมน (ภาพ 3-3)

ภาพที่ 3-2 เตรียมบ่อเพาะพันธุ์

ภาพที่ 3-3 การเตรียมกระชังแยกเพศ

3.3.1 คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์สลิค

ปลาตัวผู้มีลำตัวยาวเรียว สันหลังและสันท้องเกือบเป็นเส้นตรงขนานกัน มีครีบหลังยาวจรดโคนหาง มีสีลำตัวเข้ม ส่วนตัวเมียมีสันท้องยาวมนไม่

ขนานกับสันหลัง และครีบหลังมนไม่ยาวถึงโคนหาง กิ่งจะอูมบ่ง (ภาพที่ 3-4) การคำนวณและวิธีใช้การฉีดฮอร์โมนสังเคราะห์ซูพรีเฟค เหมือนกับปลาหมอไทย การฉีดฮอร์โมนพ่อ-แม่พันธุ์ และปล่อยลงบ่อเพาะพันธุ์ (ภาพที่ 3-5) หลังจากปล่อยแม่ปลาลงบ่อเพาะพันธุ์ประมาณ 24 ชั่วโมง จึงทำการร่อนหวอดไปฟักในถังฟักไข่ (ภาพที่ 3-6)

ภาพที่ 3-5 การฉีดฮอร์โมนพ่อ-แม่พันธุ์ และปล่อยปลาลงบ่อเพาะพันธุ์

ภาพที่ 3-6 การร่อนหวอดไปฟักในถังฟักไข่

3.3.2 อนุบาลและการเลี้ยงปลาติด

หลังจากย้ายไข่ปลาไปลงถังฟักไข่ ไข่จะฟักออกเป็นตัวภายในระยะเวลา 18-24 ชั่วโมง ฟักออกเป็นตัวจะรวมกลุ่มกันลอยเป็นแพบริเวณพื้นน้ำ จากนั้นทำการรวบรวมลูกปลาย้ายลงบ่อดิน และลูกปลาจะเริ่มกินอาหารเมื่ออายุ 3 วัน โดยกินไรต์เฟอร์/ลูกไรแดงลูกปลาอายุ 8 วัน เริ่มกินอาหารผสม (รำกับปลาบ่น) อัตราส่วน 2:1 เลี้ยงจนได้ขนาด 2-3 ซม. ระยะเวลา 25 วัน นำไปเลี้ยงในบ่อดินหรือกระชัง ด้วยอาหารธรรมชาติ และเสริมอาหารเม็ด ระยะเวลา 7-8 วัน ได้ขนาดตลาด (ภาพที่ 3-7)

ภาพที่ 3-7 การอนุบาลให้ด้ขนาด 3 ซม. และนำไปเลี้ยงในกระชังต่อไป

สนับสนุนการพิมพ์โดย...

โครงการการพัฒนาอาชีพเกษตรกรปลอดภัย
มุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกร
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

การเพิ่มคุณภาพเนื้อปลาเศรษฐกิจ ของกลุ่มเกษตรกร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (เทคนิคการเพาะเลี้ยงปลาหมอไทย และปลาติด)

ดำเนินการโดย

พศ.ดร.จกมล พรหมะ อาจารย์ ดร.อนุภาพ วรรณคนาพล
นายสุฤทธิ สมบูรณ์ชัย นายเทพพิทักษ์ บุญทา และบุคลากร
นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการประมง และทรัพยากรทางน้ำ
ร่วมกับ สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการ การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
และกลุ่มเกษตรกรอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และ
สำนักงานประมงจังหวัดเชียงใหม่
เบอร์โทรศัพท์ 053 875 100-2, 053 498 178

2. เทคนิคการเพาะเลี้ยงปลาหมอไทย (Climbing perch)

ปลาหมอไทย มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Anabas testudineus* กระจายทั่วไปในทวีปเอเชียในประเทศไทยพบทุกภาคจากการ เลี้ยงพ่อ-แม่พันธุ์ในบ่อซีเมนต์กล ระดับน้ำ ประมาณ 20-30 ซม. นำพ่อ -แม่พันธุ์ปลาหนัก หนัก 100-200 กรัม อายุประมาณ 5-6 เดือนขึ้นไป อัตราปล่อย 30-50 ตัว/ตารางเมตรการแยกเพศเลี้ยง ให้ อาหารผสมอาร์โรสไปร่าฟง 3% อัตราให้อาหาร 5% ต่อ น้ำ หนักตัว/วัน มีการเจริญพันธุ์ดี (ภาพที่ 2-1)

ภาพที่ 2-1 การเลี้ยงพ่อ-แม่พันธุ์ ปลาหมอไทยในบ่อซีเมนต์ กลม และการให้ความรู้แก่เกษตรกร

2.1 การคัดเลือกพ่อแม่ปลาหมอไทยจากบ่อ เพื่อทำการเพาะขยายพันธุ์

คัดเลือกปลาเพศเมียท้องอูมบ่ง ช่องเพศอูมสีแดง และ เพศผู้ที่สมบูรณ์เพศ โดยจับท้องเบา ๆ ว่ามีน้ำเชื้อ สีขาว ไหลออกมาอัตราส่วน เพศเมีย:เพศผู้เท่ากับ 2:1 ไข่มี เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.7 มิลลิเมตรเป็นไข่ ลอย สีเหลืองใส ความตักไข่ 20,000 – 100,000 ฟองฤดูวางไข่ประมาณ เมษายน -กันยายน ของทุกปี

ภาพที่ 2-2 การคัดเลือกพ่อแม่ปลาหมอไทย และไข่ปลาหมอไทย

2.2 วิธีการเพาะพันธุ์ปลาหมอไทยและอุปกรณ์ (ภาพที่ 2-3)

เริ่มจากชั่งน้ำหนักและบันทึก จำนวนออร์โมนและน้ำ กลั่น มีวิธีการคำนวณ ดังนื้อออร์โมนสังเคราะห์ซูพรีแฟค (ต้อง ท การเจือจางออร์โมนให้มีความเข้มข้น 1,000 ไมโครกรัม ปริมาตร 10 ซีซีก่อน)คำนวณจากปริมาตร ซูพรีแฟคที่ต้องใช้ (ซีซี)=(น้ำหนักปลารวม(กก.) *ความเข้มข้นของซูพรีแฟค) /100 ยาเสริมฤทธิ์ (โมทีเลียม) (1 เม็ด มีตัวยา 10 มิลลิกรัม) โดยกำหนด ให้ไข่5-10 มิลลิกรัม/ปลา 1 กก.น้ำหนัก จำนวนจาก ปริมาตรน้ำกลั่น(ซีซี)=น้ำหนักปลารวม(กก.)-ปริมาตร ซูพรีแฟค (ซีซี) บดยาผสมน้ำกลั่นและออร์โมน น ไปฉีด ปลา (ภาพ ที่ 2-4)

ภาพที่ 2-3 อุปกรณ์เพาะพันธุ์ปลา และการชั่งน้ำหนักปลา

ภาพที่ 2-4 การเตรียมออร์โมน และการฉีดออร์โมน พ่อ-แม่พันธุ์ปลา ปลาหมอไทย

2.3 การผสมพันธุ์ปลาหมอไทยในภาชนะหลังจาก การ ฉีดออร์โมน

นำไปปล่อยลงในภาชนะ (ภาพที่ 2-5) ประมาณ 6- 9 ชั่วโมงแม่ปลาวางไข่และไข่ปลาที่ได้รับการผสม มีสีน้ำตาล หลังจากตัวอ่อนฟักออกจากไข่มีถุงไข่แดงติดที่ท้อง ประมาณ 3 วัน ถุงไข่แดงยุบ กินอาหารได้วันที่ 4 เป็น ต้นไปบ่ออนุบาล ต่อไป

ภาพที่ 2-5 การผสมพันธุ์ปลาหมอไทยในภาชนะและการเพาะ ไรแดง

2.4 การอนุบาลและการเลี้ยงปลา

หลังจากไข่แดงติดตัวขุบให้ไข่แดงต้มสุก 2-3 ครั้ง/ วัน และให้ไรแดงเป็นอาหาร ลูกปลาอายุ 10-14 วัน นำไปอนุบาลในบ่อซีเมนต์อัตราการปล่อย 30-5000 ตัว/ตรม. บ่อดินขนาด 200-800 ตรม. เติมน้ำ สูง 50 ซม. เตรียมน้ำเขียวเต็มไรแดง 1-2 วัน ปล่อย ลูกปลา และให้อาหารสำเร็จรูปเสริม จนลูกปลาอายุได้ 1 เดือน ขนาดเท่าใบมะขาม นำไปเลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จ รูปต่อไป

ภาพที่ 2-6 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยแม่โจ้ตรวจเยี่ยมการอนุบาล และการเลี้ยงปลาหมอไทย

3. ปลาสลิด (*Trichogaster pectoralis*)

ภาพที่ 3-1 เป็นปลาพื้นเมืองของไทย มีแหล่งกำเนิด อยู่ในที่ลุ่มภาคกลางของประเทศไทย ปัจจุบันเลี้ยงทุก ภาคของไทย ปลาสลิดลำตัวแบนข้าง มีครีบท้องยาว ครีบเดียว มีริ้วดำพาดตามลำตัวจากหัวถึงหาง อาหาร ปลาสลิด ได้แก่ แมลงน้ำ ตัวอ่อนลูกน้ำ ตะไคร่น้ำ แพลงก์ตอนพืช แพลงก์ตอนสัตว์ พืค หญ้า และสาร อินทรีย์ต่างๆ